

HERFSTTREK 1981

AAN DE KUST BIJ BLOEMENDAAL AAN ZEE.

Evenals vele voorgaande jaren hebben leden van de Vogelwerkgroep Haarlem de trekpost aan de Boulevard bij Bloemendaal aan zee weer bezet (voor de 29e herfst in successie). Er is hoofdzakelijk op de weekeinden waargenomen van zonsopgang tot +9 uur of later. Hier volgt een lijstje met de waarnemingstijden en -dagen:

		<u>waarn.tijd</u>	<u>waarn.duur</u> (alles in win- tertijd.)
zaterdag	5 sept.	5.45- 7.00 u	1 u 15 min.
zondag	6 "	6.00- 8.00 u	2 u
vrijdag	11 "	5.45- 9.30 u	3 u 45 min.
zaterdag	12 "	6.00- 8.15 u	2 u 15 min.
donderdag	17 "	5.55- 9.00 u	3 u 5 min.
zaterdag	19 "	7.00- 8.00 u	1 u
zondag	20 "	geen trek, slecht weer.	
zaterdag	26 "	{ 6.45- 7.20 u	35 min. (Trek begon pas
		{ 7.20- 9.45 u	+2 u 25 min. om 7.20 u)
zondag	27 "	6.45- 9.30 u	2 u 45 min.
maandag	28 "	6.30-10.30 u	4 u Trek gaat door.

		<u>waarn.tijd</u>	<u>waarn.duur.</u>
vrijdag	2 okt.	6.45-11.00 u	4 u 15 min.
zaterdag	3 "	6.45- 8.30 u	1 u 45 min.
zondag	4 "	geen trek	
vrijdag	9 "	7.30- 8.15 u	45 min.
zaterdag	10 "	geen trek, storm.	
zondag	11 "	geen trek, buien en harde wind.	
donderdag	15 "	7.00- 9.00 u	2 u
zaterdag	17 "	7.00- 9.45 u	2 u 45 min.
zondag	18 "	7.00- 9.15 u	2 u 15 min.
		11.00-12.15 u	1 u 15 min.
maandag	19 "	7.00-10.00 u	3 u
zaterdag	24 "	7.00-10.00 u	3 u
zondag	25 "	7.55- 9.35 u	1 u 40 min.
dinsdag	27 "	7.45- 9.00 u	1 u 15 min.
vrijdag	30 "	7.00-10.30 u	3 u 30 min.
zaterdag	31 "	{ 7.00- 7.15 u	15 min. zonder trek.
		{ 7.15- 9.15 u	2 u (Trek begon 7.15 u).
zondag	1 nov.	7.15-10.15 u	3 u
donderdag	5 nov.	{ 7.15- 8.30 u	1 u 15 min. }
		{ 8.45-10.15 u	1 u 30 min. }
zaterdag	7 "	7.30- 9.45 u	2 u 15 min.
zondag	8 "	7.10- 9.45 u	2 u 35 min.
zaterdag	14 "	7.30- 9.00 u	1 u 30 min.

Ter aanvulling en vergelijking beschikten we over de gegevens van de vinkenbaan "Mr.Cornelis van Lennep" in de Kennemerduinen. De deelnemers aan het vogeltrekweekend van de K.N.N.V. op Schouwen op 10 en 11 okt. hebben het niet getroffen. Er stond een zware westerstorm, windkracht 9 á 10 met regen-en onweersbuien, waardoor er totaal geen trek was.

Het weer in verband met de trek.

Deze herfst had het weer over het algemeen een heel ander karakter dan we de laatste jaren hebben meegemaakt. Opvallend was het veelal ontbreken van hogedrukgebieden, die hun invloed tot over ons land uitstrekken. Daarentegen lagen er steeds lagedrukgebieden ten westen van ons land, wat vaak minder gunstig trekweer met zich mee bracht. Er waren veel dagen met geen of slechts zwakke trek. Geen trek was er op 14, 15, 19, 20, 21 en 25 september, 4, 7, 10, 11, 12, 13 en 20 oktober. Op deze dagen woelen er vaak stormachtige winden met veel regen, soms letterlijk plensbuien. In november was er geen trek op de 2e, 4e en 9e onder invloed van stormdepressies op zee en kou-fronten over ons land met regen en wind.

Op de dagen met trek of sterke trek waren de fronten vaak juist gepasseerd; dan werd het stil weer, soms met mistbanken op zee en aan de kust, die meestal spoedig optrokken.

Dagen met gunstige trek vielen op 22,26,27,28 en 29 september, 2,16,17,18,19,23,24,30,31 oktober en 3 en 5 november.

Op 19 en 24 oktober was er sprake van sterke trek. Op 19 oktober was het rustig weer met zwakke zuidenwind tot 10 uur. Daarna begon het te regenen en stopte de trek.

24 Oktober was de beste trekdag van het seizoen. Boven Zuid-Engeland lag een warmtesector, wat bij ons een voor gestuwde trek gunstige weersituatie geeft met zwakke zuidenwind. Behalve de soorten, die normaal doortrekken in groter of kleiner aantal, zagen we nu ook vele andere soorten langstrekken, totaal wel 38 soorten, waaronder een achttal soorten, die over zee trokken. Er was die dag ook trek van kraaien en lijsters.

18 Oktober was een merkwaardige dag, omdat toen de lijsters, leeuweriken en spreeuwen overwegend uit zee naar land kwamen vliegen. Vermoedelijk waren dit nachttrekkers en waren mistvelden op zee er de oorzaak van, dat de vogels 's morgens naar onze kust kwamen.

Terugtrek.

Op 7 en 8 november deed zich het merkwaardige feit voor, dat zo laat in de tijd de vogels een sterke neiging hadden tot terugtrek. Het verschijnsel doet zich namelijk vooral in het begin van de trekperiode voor. Er vlogen nu op de genoemde dagen meer troepjes in NNO-richting langs de kust dan in de normale ZZW-richting. Aan deze terugtrek werd deelgenomen door de lijsters, Veldleeuweriken, Vinken, Sijzen en Spreeuwen.

Er lag 7 nov. een hogedrukgebied boven Engeland, dat zich naar de Noordzee verplaatste. Vermoedelijk was er toen nog een sterke nachttrek geweest. De westenwind draaide naar NW en was op 8 nov. NO. Het optreden van terugtrek staat ongetwijfeld in verband met de weersituatie, maar een goede verklaring ervan kunnen we nog steeds niet geven.

Spreeuw.

De trek van Spreeuwen zette goed in op 26 sept. Toen telden we in 2¹/₂ uur 1480 Spreeuwen in 61 troepen. Verder telden we op 27 sept.

3520 in 78 troepen, 28 sept. 3025 in 109 troepen en 2 okt. 6390 in 79 troepen. Op 15 okt. vlogen 500 Spreeuwen in 7 troepen in NNO-richting langs de kust (terugtrek). We zagen toen ook een troepje van 18 ex. vanuit zee komen en een troep van 120 ex. ging zeewaarts naar zuidwest. Ook op 17 okt. was er zeetrek van Spreeuwen: 150 ex. in 7 troepen uit zee landinwaarts, maar ook zagen we trek westwaarts de zee over van 2160 ex. in 14 troepen. Er stond een zwakke OZO-wind en het was wat nevelig. 1650 Spreeuwen in 130 troepen vlogen gestuwd evenwijdig aan de kust naar ZZW.

19 en 24 oktober waren de enige topdagen in de spreeuentrek met een aantal van boven de 10000 vogels. Er is op die dagen waargenomen van 7-10 uur en we telden resp. 11250 in 63 troepen en 34500 in 272 troepen.

Op de 19e kwamen er ook 4 troepen uit zee, maar op de 24e zagen we in het geheel geen zeetrek. Op de gunstige trekdagen daarna kwamen de getelde aantallen niet boven de 5000, behalve op 30 okt., toen er van 7.00-10.30 uur 7050 in 129 troepen genoteerd werden.

Op 1 en 7 nov. was er ook trek over zee in westelijke richting. Op 1 nov. vlogen 6 troepen naar ZW over zee tegen 122 troepen normaal langs de kust, terwijl één troep uit het oosten kwam en zich toen ook langs de kust liet stuwten. Een troep kwam vanuit zee landinwaarts vliegen. Alle troepen samen telden zo'n 5300 Spr. Op 7 nov. vlogen bij de post 13 troepen ZW over zee tegen 44 troepen normaal langs de kust, terwijl 18 troepen uit zee kwamen: totaal die dag iets meer dan 1000 Spreeuwen.

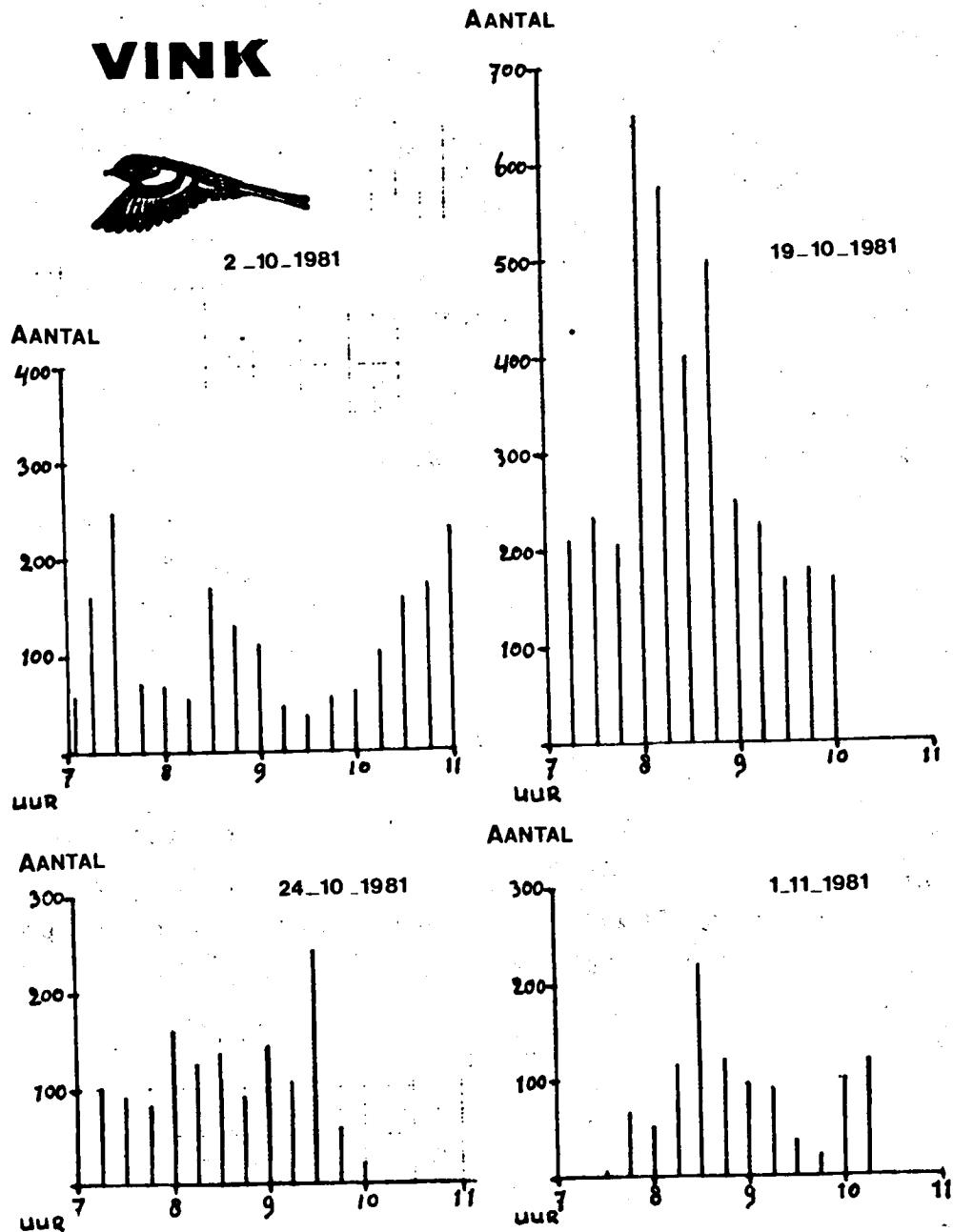
Zondag 8 nov. was er iets sterkere trek en ook weer wat zeetrek. In $2\frac{1}{2}$ uur telden we 1650 Spreeuwen in 82 troepen, die langs de kust vlogen en 260 in 21 troepjes uit zee, terwijl we 4 troepjes totaal een 50 Spreeuwen westwaarts de zee over zagen gaan.

Op 14 nov. trokken er nog een 2000 Spreeuwen, maar nadien namen de aantallen af en vlogen er zo nu en dan wat verlate Spreeuwen langs.

Hoewel we deze herfst wat meer Spreeuwen zagen trekken dan de voorafgaande twee jaren, haalt het niet bij de aantallen, die we zo'n 15 jaar geleden en eerder langs kregen. Een zaak om eens nader uit te zoeken.

Vink.

De eerste dag op de post met vinkentrek was 26 september. Op de vinkenbaan in de Kennemerduinen werden de eerste trekkende vinken op 22 september genoteerd. Daarna kwamen er op gunstige trekdagen troepjes vinken langs de kust, maar niet zo massaal als in goede vinkenjaren. Het was een goed beukenotenjaar, en we hebben de indruk, dat ze dan boemelend langs de beukenbossen trekken.

Aantallen op de trekpost Bloemendaal aan Zee waargenomen Vinken per kwartier op de vier topdagen 2, 19 en 24 okt. en 1 nov. 1981. (De tijden alle in wintertijd).

Dagen met meer dan 1000 Vinken waren 2 okt. met 1844 in 155 troepen in 4 uur, 19 okt. met 2820 in 160 troepen, w.o. Kepen, in 3 uur, 24 okt. 1370 Vinken en Kepen in 119 troepen en op 1 nov. trokken er 1010 Vinken en Kepen in 82 troepen in 3 uur.

Op 28 sept. kwam de vinkentrek pas na 8.45 u op gang; vermoedelijk waren ze veraf gestart. Terugtrek van Vinken zagen we alleen op 7 en 8 nov. Op 7 nov. gingen er 2 troepjes normaal langs de kust en 5 troepjes naar NNO en op 8 nov. 53 ex. in 12 troepjes normaal tegen 70 in 4 troepen in de verkeerde richting NNO.

Behalve 2, 19 en 24 okt. en 1 nov. hadden we niet veel dagen met meer dan 50 Vinken per kwartier (zie fig.). De meeste jaren zijn dat er wel meer.

In bijgaande grafieken zijn de aantallen waargenomen Vinken op vier topdagen aangegeven per kwartier. Hieruit is het verloop van de trekintensiteit in de loop van de ochtend te zien. Zoals we wel eerder vermeld hebben, blijkt ook nu weer, dat de trek in de loop van de ochtend pieken vertoont.

Veldleeuwerik.

De trek van Veldleeuweriken die wij waarnemen betreft meestal geen grote aantallen. Vaak zijn het vogels die uit zee landinwaarts komen. Er was gestuwde trek langs de kust op 2, 15, 17, 18 en 24 okt. Op 2 okt. noteerden we 514 leeuweriken in 16 troepjes, op 15 okt. 86 in 34 tr. , op 17 okt. 215 in 28 tr. en op 18 okt. 51 in 11 tr. evenwijdig langs de kust naar ZZW en 79 in 9 tr. uit zee landinwaarts. Op 24 okt. noteerden we 215 leeuweriken in 30 tr. langs de kust naar ZZW en op 5 nov. 55 in 11 tr. De overige dagen was er geen trek of zagen we slechts een enkele leeuwerik.

Op 15 okt. werden 2 Strandleeuweriken gezien.

Deze herfst hebben we haast geen Boomleeuweriken trekkend gezien: alleen op 2 en 9 okt. noteerden we er resp. 2 en 1 ex.

Graspieper.

Al vroeg in september kwam de trek van deze soort op gang. Er is veel en op verschillende dagen sterke trek van Graspiepers geweest. Het was wel een goed graspieperjaar. Er waren veel Graspiepers en tijdens hun trektijd in september was het weer gunstig. Van de waarnemingsdagen waren de volgende goede trekdagen:

17 sept. met 950 in 158 tr. in 3 uur.
22 en 23 sept. waarneming op vinkenbaan.
26 sept. 2800 in 300 tr. in 3 uur.
27 sept. 3710 in 207 tr. in 2 1/2 uur.
28 sept. 2390 in 198 tr. in 3 uur.
2 okt. 2580 in 195 tr. in 4 uur.
3 okt. 820 in 86 tr. in 1 1/2 uur.
5 en 6 okt. waarneming op vinkenbaan.

Daarna neemt de trek af. Op de voor andere soorten goede trekdagen, 19 en 24 okt., telden we resp. slechts 206 en 121 Graspiepers. Dit is de normale gang van zaken. Na half oktober ziet men er op de gunstige trekdagen wel enkele, maar hun totaalaantal komt nauwelijks boven de 30.

Dit jaar telden we er op 1 nov. toch nog 58 in 26 troepjes. Begin september (5 en 6 sept.) trokken er Boompiepers over in klein aantal. Er werd een Grote Pieper op de post gezien op 7 nov.

Lijsters.

Deze herfst zijn er vrij veel lijsters trekkend gezien, vooral waren er veel Kramsvogels. De trek van Zanglijsters is overdag nooit sterk; evenals de Koperwieken zijn het echte nachttrekkers.

De 18e oktober was een bijzondere dag; van 7.30 u- 9.15 u zagen we trek uit zee: 53 Kramsvogels in 12 troepen, 77 Zanglijsters in 21 tr. 28 merels in 11 tr. en 930 Koperwieken in 40 tr. Na 11 uur kwamen er geen lijsters meer uit zee, maar trokken er nog wel troepjes Koperwieken (400 in 39 tr.), Merels, Kramsvogels en Zanglijsters in de "verkeerde" richting (NNO) langs de kust. Ook op 8 nov. was er terugtrek van Koperwieken. Van de Koperwieken is verder in de maand oktober en begin november hoofdzakelijk nacht (avond)-trek gehoord. Behalve 18 okt. waren ook 19 en 24 okt. dagen met sterke lijstertrek. De trek van deze soorten was op 15 okt. ingezet.

Merels trekken er in die tijd enkele langs. Op 7 en 8 nov. was er terugtrek: 15 in 7 tr. tegen 8 in 3 tr. ZZW.

Kramsvogel.

Er zwierven in de tweede helft van oktober grote troepen Kramsvogels in de duinen, fouragerend op de duindoornbessen. De sterkste trek van deze soort was van 18 okt tot 1 nov..

Op 19 okt. in 3 uur 250 in 28 troepen, op 24 okt. 730 in 41 tr., op 25 okt. 57 in 5 tr. en op 30 okt. 650 in 29 tr. Op 1 nov. zagen we nog 130 Kramsvogels in 10 troepen: daarna nam de trek af, hoewel er nog veel Kramsvogels in het duin rondzwierven. Op 7 nov. telden we op de trekpost 360 ex. in 9 tr. die noordwaarts vlogen, tegen 80 ex. in 8 tr., die normaal zuidwaarts trokken. Zondag 8 nov. waren het maar enkele troepen, ook in beide richtingen.

Kraaien.

De trek van Bonte Kraaien was miniem. De eerste Bonte Kraai werd pas op 15 okt. gezien (normaal omstreeks 9 okt.). Echte trek van troepen Bonte Kraaien is niet gezien. Na 15 okt. huisden enkele Bonte Kraaien langs de zeereep, maar het bleef bij enkele vogels. Er trokken op enkele dagen troepjes Roeken.

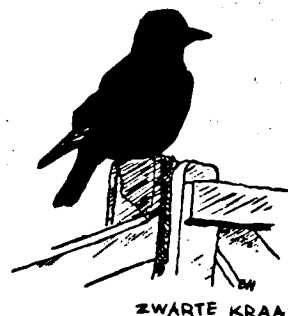
De eerste Roek noteerden we op 17 okt. 1 ex., verder op 24 okt. 68 ex. in 18 tr., 1 nov. 38 ex. in 5 tr. en 8 nov. 45 ex. in 2 tr.

Dat is dus ook maar een pover aantal.

Met de Kauwen was het beter gesteld.

De eerste echte trek van deze soort viel op 2 okt. Daarna kwamen de grotere troepen, op 15 okt. 140 in 5 tr., 17 okt. 500 in 18 tr., 19 okt. 31 in 6 tr. en 24 okt. 730 in 31 tr. Hierna passeerden kleine aantallen, op 27 okt., 1, 7 en 8 nov. Er trokken ook enige Zwarte Kraaien mee op de dagen met goede kauwentrek.

Het is opvallend, dat we dit jaar weer wat Holenduiven konden noteren. Het waren geen grote troepen, maar we zien ze weer na een sterke achteruitgang. We noteerden Holenduiven op 12 en 27 sept., 3, 17 en 24 okt. en 7 en 8 nov. Die van 7 nov. (1 ex) kwam zelfs uit zee.

Kwikstaarten.

Opvallend was, dat er begin sept. flinke doortrek was van de Gele Kwikstaart, bijv. op 11 sept. 490 ex. in 48 tr. en op 17 sept. 90 ex. in 31 tr. Op de andere waarnemingsdagen kwamen de aantallen niet boven de 30. Zij trokken regelmatig door tot 2 okt. Nog één late doortrekker zagen we op 17 okt. De Witte Kwikstaart trok van half sept. tot 17 okt. regelmatig door. De dagaantallen varieerden van 22 tot als hoogste 72 ex. in 7 troepen. De laatste Witte Kwikstaart zagen we op 24 okt., namelijk vier maal 1 ex.

De doortrek van de Kneu eind september was ook goed, variërend van 43 in 16 tr. tot 280 in 38 tr. Na 3 okt. nam de trek snel af. Na half okt. werd er zo nu en dan nog wel een Kneu gezien. Zij worden dan opgevolgd door de Fraters. De eerste troepjes Fraters zagen we op 1 nov. Op de vinkenbaan in de Kennemerduinen kwamen op 23 okt. de eerste invallen. Op de trekpost blijven de waarnemingen beperkt tot enkele troepjes, die men langs ziet trekken. De trek van Ringmussen is hier niet sterk geweest. Vanaf 17 sept. staan ze genoteerd, maar aantallen boven de honderd zijn alleen geteld op 28 sept. en 9 okt.

Ook de trek van Groenlingen was hier gering, 24 okt. met 28 ex. in 8 tr. was het hoogste aantal.

Tot half november zijn nog wat zomerzangertjes gezien zoals Tjiftjaf, Gekraagde Roodstaart, Zwartkopje en Tapuit. Deze vallen dan in in de vlierbosjes bij de trekpost.

Er was ook weer wat trek van Kool- en Pimpelmezen, maar minder sterk dan de twee voorgaande jaren. Vanaf 12 sept. tot 8 nov. zijn er op de waarnemingsdagen met goed trekweer steeds enkele en ook troepjes genoteerd, bijv. op 28 sept. Koolmees 26 in 12 tr. en Pimpelmees 54 in 13 tr. Dit was wel de beste trekdag van de mezen.

Vanaf 28 september hebben we regelmatig op goede trekdagen enkele troepjes Sijzen en troepjes Putters genoteerd en éénmaal 4 Barmsijzen.

De hele maand oktober zagen we op de gunstige waarnemingsdagen wel één tot ten hoogste 5 Rietgorzen langs trekken. De eerste Sneeuwgorzen zagen we op 19 oktober.

Van de steltlopers vlogen regelmatig Watersnippen over de strandlijn (1-13 ex.) en ook enkele Goud-, Zilver- en Bontbekplevieren. Op verschillende nachten is er trek van Roodborst en Heggemus geweest en soms ook van Winterkoning vanaf begin sept. tot 8 nov. toe. Wat men ervan ziet, zijn meestal eenlingen, hoewel men na een nacht met sterke roodborstentrek overal 's morgens deze vogeltjes aantreft.

De zwaluwen trokken regelmatig langs tot half oktober. De laatste Huiszwaluw werd gezien op 18 okt., de laatste Boerenzwaluw op 27 okt. en de laatste Gierzwaluw op 28 sept.

Wat de trek van Kieviten betreft, hebben we enkele dagen met goede trek gehad. Merkwaardig was de vroege trek op 11 sept.; we zagen er 74 in 6 tr. en ook de vroege trek op 26 sept., 430 in 17 tr. Verder zagen we op 2 okt. 335 ex. in 22 tr., op 18 okt. 290 ex. in 8 tr. Op 17 okt. en 7 nov. was er trek van kieviten die westwaarts zee over gingen, resp. 3 en 2 troepen.

Roofvogels.

Er is veel trek van Sperwers geweest. Bijna elke waarnemingsdag met goede trek zagen we één of meer Sperwers langs komen, op 17 okt. zelfs 16 ex. in 5 tr. Op 24 okt. zagen we 7 maal 1 ex. en op 5 nov. 6 maal 1 ex.

Deze soort lijkt zich in hun broedgebied aardig te herstellen. Van de andere roofvogelsoorten konden we tot 27 sept. enkele Boomvalken noteren en tot 17 okt. regelmatig 1 of 2 Torenvalken, een enkele Bruine- en Blauwe Kiekendief. We zagen verder drie maal een Smelleken, en wel op 2 en 17 okt. en op 8 nov. zelfs 2, waarvan er één vlak voor onze benen langs vloog.

Er was ook trek van Kokmeeuwen, Stormmeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen te zien; de meeuwen trokken gestaag naar het zuiden.

Deze trek is moeilijk te konstateren, omdat er ook slaaptrek plaats kan vinden. Maar als men de vogels tot ver uit de kust naar het zuiden ziet trekken, is het wel echte trek.

Van de zeetrekkers hebben we nu meer kunnen noteren door de opstelling van enige 25-maal vergrotende telescopen. Bij Bloemendaal aan Zee passeren de zeevogels meest ver uit de kust, doordat de zuidpier te IJmuiden, waar ze omheen vliegen, zo ver zee in steekt. Opvallend is, dat we de zeetrekkers vaak in noordelijke richting zien trekken, zoals Jan van Genten (van eind sept. tot 3 okt.), zeeduikers en sommige eendesoorten.

De Zwarte Zeeëenden trokken in lange slierten naar het zuiden, zo ook enkele troepen Rotganzen. Op 11 okt. passeerde er tweemaal een troepje Rietganzen de post, 13 ex. in totaal, en 7 ganzen, die voor determinatie te veraf vlogen.

Op 8 nov. trok een Velduil langs.

Al met al een mooi resultaat van het trekwaarnemen, wat mogelijk was door de enthousiaste inzet van vele deelnemers. Behalve de 17 waarnemers, die zich hadden opgegeven om bij toerbeurt op de weekeinddagen te posten, hebben nog een 20-tal anderen mee waargenomen, waaronder veel nieuwe leden. Ook kregen we belangstelling van andere groepen.

Van de vaste waarnemers willen we speciaal noemen Evert van Huijssteeden en Fred Cottaar, die ook buiten de geplande weekenddagen veel hebben gepost en die ook het grootste aandeel hadden in het waarnemen van de trek van zeevogels.

Wat het vogeltrekkampje op 25 okt. in Duin en Kruidberg betreft, dit was wel geslaagd, maar door ongunstig weer was er die morgen bijna geen trek.

G.E.C. Bloem-Margadant.

Scholeksters trekken weg bij vorst.